

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

การพัฒนาการเกษตรในอดีตตั้งแต่เริ่มแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 1 จนถึงฉบับที่ 9 รัฐได้สนับสนุนงบประมาณแผ่นดินเป็นจำนวนมากเพื่อพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานที่มีความสำคัญต่อระบบการผลิตในภาคการเกษตร โดยเฉพาะช่วงแรกของแผนพัฒนาจะเน้นปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการเกษตร ได้แก่ ปัจจัยเกี่ยวกับดิน โดยพัฒนาคุณภาพดิน การกำหนดพื้นที่และการถือครอง ปัจจัยเกี่ยวกับน้ำโดยสร้างระบบชลประทานขนาดใหญ่และขนาดเล็ก เพื่อสนับสนุนการผลิตที่มีประสิทธิภาพ ปัจจัยด้านความรู้ การวิจัยและพัฒนาสร้างนวัตกรรมใหม่ให้สอดคล้องกับเทคนิคด้านการผลิต การสร้างพันธุ์พืชพันธุ์สัตว์ที่ดีและเหมาะสม รวมทั้งปัจจัยด้านเงินทุน ทั้งในรูปแบบสินเชื่อการให้เปล่า เช่น การประกันราคาและปัจจัยการผลิตอื่นๆ ได้แก่ เมล็ดพันธุ์ ปุ๋ย สารเคมีปราบศัตรูพืช เครื่องจักรและอุปกรณ์ เป็นต้น (กระทรวงเกษตรและสหกรณ์. 2546 : 2) ส่วนนโยบายการส่งเสริมให้มีการจัดตั้งกลุ่มเกษตรกรต่างๆ โดยมีวัตถุประสงค์ที่จะสร้างระเบียบในการควบคุมกิจกรรมของกลุ่มเหล่านี้ และที่จะให้กลุ่มที่จัดตั้งขึ้นสามารถช่วยเหลือรัฐบาลในด้านต่างๆ เช่น ให้ความคิดเห็นข้อมูล ควบคุมสมาชิกของกลุ่มที่ทำหน้าที่คล้ายกับองค์กรกึ่งราชการ (Quasi-official bodies) ซึ่งทำให้กลุ่มบางประเภทเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว แต่ในบางช่วงก็จะทำให้เกิดการชะงักงันในการขยายตัวของกลุ่มบางประเภท นโยบายการส่งเสริมการจัดตั้งกลุ่มและควบคุมไปพร้อมกันด้วยนี้ ดำเนินการมาอย่างต่อเนื่องเป็นเวลานาน ดังจะเห็นได้จากที่รัฐบาลได้เข้าไปส่งเสริมและช่วยเหลือในการจัดตั้งกลุ่มสหกรณ์การเกษตรกร กลุ่มเกษตรกร สหกรณ์ประมง สหกรณ์นิคมและสหกรณ์ประเภทอื่น ๆ ทั่วประเทศ (กระทรวงเกษตรและสหกรณ์. 2546 : 2)

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 (พ.ศ. 2550 – 2554) ในช่วงที่ประเทศไทยยังมีปัญหาทางเศรษฐกิจไม่มากนัก รัฐบาลก็ได้สนับสนุนปัจจัยพื้นฐานทางการตลาด เช่น สร้างจางข้าว ตลาดกลาง โรงสกัดน้ำมันปาล์ม ฯลฯ โดยให้งบประมาณอุดหนุนผ่านกรมส่งเสริมสหกรณ์ และกลุ่มเกษตรกร สหกรณ์ต่างๆ จะต้องใช้ทรัพย์สินเหล่านั้นให้เกิดประโยชน์ต่อการดำเนินงานและต่อสมาชิกให้มากที่สุด และควรตระหนักถึงอุดมการณ์หลักการวิธีการสหกรณ์ เพราะสหกรณ์คือการอยู่ร่วมกัน คิด ทำ และบริหารจัดการร่วมกันโดยคำนึงถึงประโยชน์ส่วนรวม

ซึ่งสอดคล้องกับวิสัยทัศน์ การพัฒนาประเทศไทยในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 10 (กรมส่งเสริมสหกรณ์. 2552 : 52) ดังจะเห็นว่าการเกษตรยังคงเป็นพื้นฐานที่สำคัญในระบบเศรษฐกิจและสังคมของประเทศไทย ปัจจุบันมูลค่าผลิตภัณฑ์ในประเทศทางการเกษตรสูงกว่า 2 แสนล้านบาทต่อปี ผลิตภัณฑ์ทางการเกษตรนอกจากใช้บริโภคภายในประเทศแล้วยังสามารถส่งออกจำหน่ายนำเงินตราเข้าประเทศไม่น้อยกว่าปีละ 1.5 แสนล้านบาทหรือประมาณร้อยละ 50 ของมูลค่าสินค้าส่งออกทั้งหมด นอกจากนี้ภาคการเกษตรยังเป็นแหล่งวัตถุดิบและตลาดสินค้าประเภทอุตสาหกรรมที่สำคัญ ทั้งนี้เนื่องจากประชากรของประเทศไทยร้อยละ 60 ยังอยู่ในภาคเกษตรกรรม ดังนั้นในการพัฒนาการเกษตรจึงมีผลโดยตรงต่อการพัฒนาอุตสาหกรรมภายในประเทศ และการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศไทยโดยตรง (กัมภีร์ คิษฐากรณ์. 2552 : 1)

นับตั้งแต่กรมส่งเสริมสหกรณ์ได้เริ่มจัดตั้งกลุ่มเกษตรกรมา กลุ่มเกษตรกรของประเทศไทยยังไม่ประสบความสำเร็จตามวัตถุประสงค์ จะเห็นได้จากการจำแนกระดับชั้นของกลุ่มเกษตรกรออกเป็น 2 ระดับชั้น คือ กลุ่มเกษตรกรที่ผ่านเกณฑ์มาตรฐานยังมีจำนวน 2,613 กลุ่ม คิดเป็นร้อยละ 64.73 ของกลุ่มเกษตรกรทั้งหมด และกลุ่มเกษตรกรที่ต่ำกว่าเกณฑ์มาตรฐานมีจำนวน 1,424 กลุ่ม คิดเป็นร้อยละ 35.27 ซึ่งจำแนกมาจากกลุ่มเกษตรกรที่มีสถานดำเนินธุรกิจ จำนวน 4,037 กลุ่มทั่วประเทศ (กรมส่งเสริมสหกรณ์. 2552 : 1)

ภาคตะวันออกเฉียงเหนือเป็นภาคหนึ่งที่มีประชากรส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม พื้นที่ทำการเกษตร 50,708,703 ไร่ ประชากรจำนวน 21 ล้านคน มีสถาบันเกษตรกรจำนวน 1,548 กลุ่ม มีสมาชิกทั้งหมด 295,211 คน แยกเป็นกลุ่มเกษตรกรที่ผ่านเกณฑ์มาตรฐาน จำนวน 1,008 กลุ่ม คิดเป็นร้อยละ 65.12 และกลุ่มเกษตรกรต่ำกว่าเกณฑ์มาตรฐาน จำนวน 540 กลุ่ม คิดเป็นร้อยละ 34.88 กลุ่มเกษตรกรระดับต่ำกว่าเกณฑ์มาตรฐานนับว่ามีปริมาณมาก อันเนื่องมาจากกลุ่มเกษตรกรระดับชั้นต่ำกว่าเกณฑ์มาตรฐานยังมีข้อบกพร่องและยังเป็นกลุ่มที่น่าเป็นห่วง ถ้าไม่ได้มีการหาสาเหตุของการดำเนินงานของกลุ่มเกษตรกรอย่างแท้จริงแล้ว ในอนาคตการพัฒนาสถาบันเกษตรกรของกรมส่งเสริมสหกรณ์อาจประสบความสำเร็จความล้มเหลวได้ (กรมส่งเสริมสหกรณ์ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์. 2552 : เว็บไซต์)

จังหวัดร้อยเอ็ด เป็นจังหวัดหนึ่งที่อยู่ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มี 20 อำเภอ ประกอบด้วยอำเภอเมือง อำเภอจตุรพักตรพิมาน อำเภอจังหาร อำเภอศรีสมเด็จ อำเภอเสลภูมิ อำเภอทุ่งเขาหลวง อำเภอพนมไพร อำเภออาจสามารถ อำเภอหนองฮี อำเภอเมืองสรวง อำเภอปทุมรัตน์ อำเภอสุวรรณภูมิ อำเภอโพธิ์ทราย อำเภอเมยวดี อำเภอหนองพอกและอำเภอโพธิ์ทอง ที่มีพื้นที่การเกษตรจำนวน 15,205 ไร่ ประชากรจำนวน 107,449 คน (สำนักงาน

เกษตรจังหวัดร้อยเอ็ด. 2552 : เว็บไซต์) มีกลุ่มเกษตรกรที่อยู่ในสถานภาพดำเนินธุรกิจจำนวน 205 กลุ่ม มีสมาชิกทั้งสิ้นจำนวน 38,849 คน เป็นกลุ่มเกษตรกรที่ผ่านเกณฑ์มาตรฐาน จำนวน 192 กลุ่ม และกลุ่มเกษตรกรที่ไม่ผ่านเกณฑ์มาตรฐาน จำนวน 113 กลุ่ม (กรมส่งเสริมสหกรณ์. 2552 : เว็บไซต์) ซึ่งถือว่าการดำเนินงานของกลุ่มเกษตรกรยังไม่ประสบความสำเร็จเท่าที่ควร

อำเภอโพนทอง เป็นอำเภอหนึ่งที่มีพื้นที่ทางการเกษตรมากที่สุดในจังหวัดร้อยเอ็ด ซึ่งมีพื้นที่การเกษตรจำนวน 15,205 ไร่ ประชากรจำนวน 107,449 คน มีกลุ่มเกษตรกรที่อยู่ในสถานภาพดำเนินธุรกิจจำนวน 20 กลุ่ม ได้มีการแบ่งชั้นกลุ่มเกษตรกรได้ดังนี้ ระดับชั้นที่ 1 (กลุ่มเกษตรกรที่ผ่านเกณฑ์มาตรฐาน) จำนวน 9 กลุ่ม คิดเป็นร้อยละ 45.00 ระดับชั้นที่ 2 (กลุ่มเกษตรกรต่ำกว่าเกณฑ์มาตรฐาน) มีจำนวน 11 กลุ่ม คิดเป็นร้อยละ 55.00 ของกลุ่มเกษตรกรในเขตพื้นที่อำเภอโพนทอง (สำนักงานสหกรณ์จังหวัดร้อยเอ็ด. 2551 : 1-10) จะเห็นได้ว่า กลุ่มเกษตรกรพื้นที่ดังกล่าวยังไม่สามารถดำเนินงานให้สมาชิกภายในกลุ่มพึ่งตนเองได้และช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ถือว่าอยู่ในเกณฑ์ต่ำมาตรฐาน จากข้อมูลดังกล่าวทำให้ทราบว่ากลุ่มเกษตรกรยังไม่สามารถที่จะบริหารจัดการที่ดีเท่าที่ควร จึงไม่สามารถวางแผนในการเก็บหนี้จากสมาชิกได้ ก่อให้เกิดผลขาดทุน การขาดทุนสุทธิของกลุ่มเกษตรกรนั้นเป็นตัวชี้วัด ข้อที่ 5 (มีกำไรสุทธิประจำปี และมีการจัดสรรกำไรสุทธิประจำปีตามกฎหมาย) ของกรม-ส่งเสริมสหกรณ์ ซึ่งนำมาจัดชั้นกลุ่มเกษตรกร ส่งผลให้กลุ่มไม่สามารถพัฒนาคุณภาพชีวิตของเกษตรกรและพึ่งตนเองได้ ทำให้บางกลุ่มมีการดำเนินงานที่ประสบความสำเร็จ สามารถดำเนินธุรกิจมีกิจกรรมสามารถอำนวยความสะดวกได้ ทำให้บางกลุ่มมีการดำเนินงานที่ประสบความสำเร็จ สามารถดำเนินธุรกิจมีกิจกรรมสามารถอำนวยความสะดวกได้อย่างต่อเนื่อง และบางกลุ่มประสบความสำเร็จล้มเหลว ไม่มีการดำเนินงานและดำเนินกิจกรรมที่เอื้อประโยชน์แก่สมาชิก

ดังนั้นเห็นได้จากข้อมูลของสำนักงานสหกรณ์จังหวัดร้อยเอ็ด (2552 : 1-9) ที่รายงานไว้ว่า กลุ่มเกษตรกรทำนาพรมสวรรค์ อำเภอโพนทอง จังหวัดร้อยเอ็ด จัดตั้งเมื่อวันที่ 14 มกราคม พ.ศ. 2542 สมาชิกจำนวน 284 ราย จำนวนหน่วยเกษตรกรรวม 11 หน่วย การดำเนินธุรกิจของกลุ่มประกอบด้วย การจัดหาปัจจัยทางการผลิต เช่น ปุ๋ย อาหารสัตว์ เป็นต้น และให้ยืมเงินทุนเพื่อสมาชิกนำไปประกอบอาชีพ จากข้อมูลงบดุลในรอบปีบัญชี ณ วันที่ 31 มีนาคม พ.ศ. 2552 กลุ่มเกษตรกรทำนาพรมสวรรค์ ได้ดำเนินธุรกิจการจัดการสินค้ามาจำหน่ายเพียงค่านเดียว โดยจัดหาปุ๋ยมาจำหน่าย จำนวน 357,070 บาท มีสมาชิกได้รับบริการ 90 ราย คิดเป็นร้อยละ 31.36 ของสมาชิก ซึ่งถือว่ายังไม่เอื้ออำนวยประโยชน์ให้กับสมาชิกเท่าที่ควร อีกทั้ง ณ วันสิ้นปี กลุ่มเกษตรกรมีลูกหนี้การค้าคงเหลือจำนวน 402,590 บาท เป็นลูกหนี้ระหว่างปีและลูกหนี้ยก

มาจากปีที่แล้ว ทำให้กลุ่มเกษตรกรมีการตั้งค่าเพื่อหนีสงสัจจะสูญสูญหนี้การค้า และส่งผลให้กลุ่มเกษตรกรขาดทุนสุทธิ

ด้วยเหตุนี้จึงเห็นควรทำการวิจัยเรื่องปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จในการดำเนินงานของสมาชิกกลุ่มเกษตรกรในพื้นที่อำเภอโพธารอง จังหวัดร้อยเอ็ด โดยจะทำการศึกษาว่าปัจจัยส่วนบุคคล ปัจจัยทางเศรษฐกิจและปัจจัยทางการดำเนินงาน มีผลต่อความสำเร็จในการดำเนินงานของกลุ่มเกษตรกรในอำเภอโพธารอง จังหวัดร้อยเอ็ด ในประเด็นใด อย่างไร ทั้งนี้เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนากลุ่มเกษตรกร และส่งเสริมการดำเนินงานของกลุ่มเกษตรกรให้ประสบผลสำเร็จได้มากขึ้น

วัตถุประสงค์การศึกษา

1. เพื่อศึกษาระดับของปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จในการดำเนินงานของกลุ่มเกษตรกรในอำเภอโพธารอง จังหวัดร้อยเอ็ด
2. เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จในการดำเนินงานของกลุ่มเกษตรกรในอำเภอโพธารอง จังหวัดร้อยเอ็ด
3. เพื่อศึกษาความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการดำเนินงานที่มีผลต่อความสำเร็จในการดำเนินงานของกลุ่มเกษตรกรในอำเภอโพธารอง จังหวัดร้อยเอ็ด

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
 ABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

สมมติฐานการศึกษา

การวิจัยครั้งนี้ได้ตั้งสมมติฐานของการวิจัย ดังนี้

1. ลักษณะส่วนบุคคลของสมาชิกกลุ่มเกษตรกร มีผลต่อความสำเร็จในการดำเนินงานของกลุ่มเกษตรกร
2. ปัจจัยทางเศรษฐกิจของสมาชิกกลุ่มเกษตรกร มีผลต่อความสำเร็จในการดำเนินงานของกลุ่มเกษตรกร
3. ปัจจัยทางการดำเนินงานของสมาชิกกลุ่มเกษตรกร มีผลต่อความสำเร็จในการดำเนินงานของกลุ่มเกษตรกร

ขอบเขตการวิจัย

การวิจัยเรื่องปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จในการดำเนินงานของกลุ่มเกษตรกรในอำเภอ โพนทอง ผู้วิจัยกำหนดขอบเขตการวิจัยไว้ ดังนี้

1. ขอบเขตด้านสถานที่ (Place)

การวิจัยนี้เป็นการศึกษาเฉพาะกลุ่มเกษตรกร อำเภอ โพนทอง จังหวัดร้อยเอ็ด

2. ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง (Population and Sample)

2.1 ประชากร ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ สมาชิกของกลุ่มเกษตรกร จำนวน 3,014 คน (สำนักงานสหกรณ์จังหวัดร้อยเอ็ด. 2551 : เว็บไซต์)

2.2 กลุ่มตัวอย่าง กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ สมาชิกของกลุ่มเกษตรกร จำนวน 353 คน

สำหรับการกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างได้มาโดยใช้สูตรการคำนวณตามวิธีของทาโร ยามาเน่ (Taro Yamane. 1973 : 727 ; อ้างถึงในบุญชม ศรีสะอาด. 2543 : 38) และสุ่มตัวอย่างโดยใช้เทคนิคการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งเป็นชั้นภูมิ (Stratify Random) และแต่ละชั้นภูมิสุ่มแบบง่าย (Sample Random Sampling)

3. ขอบเขตด้านตัวแปร (Variables)

การวิจัยนี้มุ่งเน้นศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จในการดำเนินงานของกลุ่มเกษตรกรในอำเภอ โพนทอง จังหวัดร้อยเอ็ด ซึ่งได้มีการกำหนดตัวแปรไว้ ดังนี้

3.1 ตัวแปรอิสระ (Independent Variables) ได้แก่

3.1.1 ปัจจัยส่วนบุคคล ประกอบด้วย

- 1) เพศ
- 2) อายุ
- 3) ระดับการศึกษา
- 4) ตำแหน่งในกลุ่ม

3.1.2 ปัจจัยทางเศรษฐกิจ ประกอบด้วย

- 1) รายได้
- 2) สินเชื่อ
- 3) การฝึกอบรม
- 4) การเข้าร่วมประชุม

3.1.3 ปัจจัยทางการดำเนินงาน ประกอบด้วย

- 1) การวางแผน (Planning)
- 2) การจัดองค์กร (Organizing)
- 3) การจัดคนเข้าทำงาน (Staffing)
- 4) การอำนวยการ (Directing)
- 5) การประสานงาน (Co-ordinating)
- 6) การรายงาน (Reporting)
- 7) การงบประมาณ (Budgeting)

3.2 ตัวแปรตาม (Dependent Variables) ได้แก่ ความสำเร็จในการดำเนินงานของสมาชิกกลุ่มเกษตรกร

4. ขอบเขตด้านเนื้อหา (Content)

การวิจัยนี้มุ่งเน้นศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จในการดำเนินงานของกลุ่มเกษตรกรในอำเภอโพธารอง จังหวัดร้อยเอ็ด ดังนี้

4.1 ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จในการดำเนินงานของกลุ่มเกษตรกร ซึ่งจะทำให้การศึกษาปัจจัยหลักดังนี้

4.1.1 ปัจจัยส่วนบุคคล ประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษาและตำแหน่งในกลุ่ม(บุคคล เบญจรงค์กุล. 2542 : 44-45)

4.1.2 ปัจจัยทางเศรษฐกิจ ประกอบด้วย รายได้ สินเชื่อ การฝึกอบรม และการเข้าร่วมประชุม (อภิญา รัตนชัย. 2541 : 29-32)

4.1.3 ปัจจัยทางการดำเนินงาน ได้นำทฤษฎีการจัดการเพื่อการดำเนินงาน (POSDCoRB) ของ ประกอบด้วย 7 องค์ประกอบ ของ ลูเทอร์ กุลิก และลินคอล์น เออร์วิค (Luther Gulick & Lyndall Urwick) มาประยุกต์ใช้ ซึ่งศึกษามาจาก วงศ์พัฒนา ศรีประเสริฐ (2552 : 79-88)

4.2 ศึกษาความสำเร็จในการดำเนินงาน โดยจะทำการศึกษาแนวคิดเกี่ยวกับการเป็นสมาชิกกลุ่มเกษตรกร มาจากอาทร มีแก้ว (2541 : 14-15) ซึ่งประกอบด้วย 8 ปัจจัยหลัก ดังนี้ การปรับตัวของกลุ่ม เป้าหมายของกลุ่ม ความสัมพันธ์อันดีของทั้งกลุ่ม การสร้างและรักษามาตรฐานของกลุ่ม บรรยากาศของกลุ่ม ประสิทธิภาพของ กลุ่ม แรงผลักดันของกลุ่มและกิจกรรมกลุ่ม

5. ขอบเขตด้านเวลา (Time)

ขอบเขตเวลาที่ใช้ในการวิจัย คือ ช่วงเดือนตุลาคม 2552 – สิงหาคม 2553

นิยามศัพท์เฉพาะ

ในการศึกษานี้ ผู้วิจัยได้ให้นิยามศัพท์เฉพาะเพื่อให้ผู้ที่สนใจงานวิจัยนี้เข้าใจศัพท์ของผู้ทำการวิจัยง่ายขึ้น ดังจะกล่าวต่อไปนี้

ปัจจัยส่วนบุคคล หมายถึง ข้อมูลของผู้ตอบแบบสอบถามแต่ละคน ประกอบด้วย

1. เพศ หมายถึง เพศชายหรือเพศหญิงของผู้ตอบแบบสอบถามแต่ละคน
2. อายุ หมายถึง อายุตั้งแต่เกิดจนถึงปีที่ตอบแบบสอบถาม โดยนับอายุตั้งแต่อายุ 20-30 ปี , อายุระหว่าง 31-40 ปี , อายุระหว่าง 41-50 ปี , อายุระหว่าง 51-60 ปี และอายุตั้งแต่ 61 ปี ขึ้นไป

3. ระดับการศึกษา หมายถึง วุฒิการศึกษาสูงสุดที่ได้รับตามระบบการศึกษา ปัจจุบันของผู้ตอบแบบสอบถาม แบ่งเป็น 5 ช่วง คือ ไม่ได้เรียนหนังสือ ประถมศึกษา มัธยมศึกษา อนุปริญญา/ป.ว.ศ. และปริญญาตรี

4. ตำแหน่งในกลุ่ม หมายถึง ตำแหน่งของบุคคลในกลุ่มเกษตรกรตามโครงสร้างตำแหน่งที่กลุ่มเกษตรกรกำหนด

ปัจจัยทางเศรษฐกิจ หมายถึง ความคิดเห็นเกี่ยวกับประโยชน์ที่จัดสรรในเรื่องเงินทุน ความรู้ในการประกอบอาชีพ รายได้ที่เพิ่มขึ้นของสมาชิกกลุ่มเกษตรกร

1. รายได้ หมายถึง รายได้เป็นจำนวนเงินทั้งหมดที่เป็นตัวเงินสดและมูลค่าสิ่งของของผู้ที่ให้ข้อมูล
2. สินเชื่อ หมายถึง การกู้ยืมเงินจากกลุ่มเกษตรกรและสถาบันการเงินอื่นเพื่อนำไปทำกิจกรรมการเกษตร
3. การฝึกอบรม หมายถึง การฝึกอบรมในหลักสูตรที่เกี่ยวข้องกับการเกษตรหรือการฝึกอบรมที่จัด โดยกรมส่งเสริมสหกรณ์ หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในช่วงปี 2552-2553
4. การเข้าร่วมประชุม หมายถึง การที่สมาชิกกลุ่มเกษตรกรได้เข้าร่วมประชุมใหญ่สามัญประจำปีหรือประชุมใหญ่วิสามัญ ร่วมกับคณะกรรมการกลุ่มเกษตรกร จำนวนกี่ครั้งต่อปี

ปัจจัยทางการดำเนินงาน หมายถึง ความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อการบริหาร ซึ่งเป็นการดำเนินงานของสมาชิกกลุ่มเกษตรกร ประกอบด้วย

1. การวางแผน หมายถึง การกำหนดสภาพหรือสถานการณ์ที่คาดหวังว่าจะเกิดขึ้นในอนาคต โดยกำหนดแนวทางปฏิบัติเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่วางไว้ของกลุ่มเกษตรกร
2. การจัดองค์กร หมายถึง การกำหนดโครงสร้างของกลุ่มเกษตรกรอย่างเป็นทางการ โดยการจัดแบ่งออกเป็นหน่วยงานย่อย ๆ กำหนดอำนาจหน้าที่ความรับผิดชอบของแต่ละหน่วยงานไว้ให้ชัดเจน รวมทั้งความสัมพันธ์ของหน่วยงานย่อยเหล่านั้น ทั้งนี้เพื่อให้เอื้อต่อการดำเนินงานให้บรรลุเป้าหมายวัตถุประสงค์ของกลุ่มเกษตรกรอย่างมีประสิทธิภาพ
3. การจัดคนเข้าทำงาน หมายถึง การปฏิบัติในกิจกรรมทั้งปวงที่เกี่ยวกับบุคลากรในกลุ่มเกษตรกร นับตั้งแต่กระบวนการสรรหา การคัดเลือก การบรรจุแต่งตั้ง การโอนย้าย การฝึกอบรม การพิจารณาความดีความชอบ การเลื่อนตำแหน่ง การเลื่อนเงินเดือน การปกครองบังคับบัญชา การดำเนิน การทางวินัย การพ้นจากงาน ตลอดจนการจ่ายบำเหน็จบำนาญเมื่อออกจากงานไปแล้ว
4. การอำนวยความสะดวก หมายถึง การที่ทำให้บุคคลอื่นปฏิบัติงาน เพื่อให้องค์การบรรลุวัตถุประสงค์ที่ได้กำหนดไว้
5. การประสานงาน หมายถึง การจัดระเบียบวิธีการทำงาน เพื่อให้งานและบุคลากรฝ่ายต่างๆ ร่วมมือปฏิบัติงานเป็นน้ำหนึ่งใจเดียว ไม่ทำงานซ้อนกัน ขัดแย้งกัน หรือเหลื่อมล้ำกัน ทั้งนี้เพื่อให้งานดำเนินไปอย่างราบรื่น สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ และนโยบายของกลุ่มเกษตรกรนั้นอย่างสมานฉันท์ และมีประสิทธิภาพ
6. การรายงาน หมายถึง เป็นการแจ้งข้อเท็จจริงต่างๆ ประสิทธิภาพของระบบการควบคุมภายใน และประสิทธิภาพของการดำเนินงาน เพื่อนำเสนอต่อผู้บริหารรับทราบ
7. การงบประมาณ หมายถึง ระบบการวางแผนงานที่เกี่ยวข้องกับตัวเลขทางการเงินสำหรับการดำเนินธุรกิจที่จะเกิดขึ้นในอนาคต โดยครอบคลุมถึงวัตถุประสงค์ เป้าหมาย และนโยบายในการดำเนินงานของกลุ่มเกษตรกร การจัดสรรทรัพยากรไปใช้เพื่อบรรลุถึงวัตถุประสงค์และเป้าหมายของกลุ่มเกษตรกร และผลที่คาดว่าจะได้รับจากการดำเนินงานตามแผนนั้น ๆ

ความสำเร็จในการดำเนินงาน หมายถึง สมาชิกกลุ่มเกษตรกรดำเนินงานกิจกรรมกลุ่มให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของกลุ่มเกษตรกร ประกอบด้วย

1. การปรับตัวของกลุ่ม (Group Adaptive) หมายถึง การที่กลุ่มพยายามปรับสภาพปัญหาที่เกิดขึ้น และพยายามปรับเปลี่ยนการดำเนินงานของกลุ่มให้เข้ากับสภาพแวดล้อม และความต้องการของสมาชิกจนสามารถดำเนินงานได้จนประสบความสำเร็จ

2. เป้าหมายของกลุ่ม (Group Goals) หมายถึง การกำหนดสิ่งที่ต้องการในอนาคต ซึ่งกลุ่มเกษตรกรจะต้องพยายามให้เกิดขึ้น หรือหมายถึง เป็นการกำหนดภารกิจของกลุ่มเกษตรกรในรูปของผลลัพธ์สำคัญที่ต้องการให้กลุ่มเกษตรกรดำเนินงานให้ประสบความสำเร็จ

3. ความสัมพันธ์อันดีของทั้งกลุ่ม (Group Cohesiveness) หมายถึง ความสามารถของกลุ่มในการสร้างความร่วมมือผูกพันพึ่งพาซึ่งกันและกันระหว่างสมาชิกและคณะกรรมการดำเนินงานของกลุ่ม

4. การสร้างและรักษามาตรฐานของกลุ่ม (Group Building and Maintenance) หมายถึง ความสามารถในการดำเนินงานของสมาชิกกลุ่มในการช่วยให้กลุ่มเกษตรกรรักษามาตรฐานและผลักดันให้กลุ่มเกษตรกรบางกลุ่มที่ไม่ผ่านเกณฑ์มาตรฐานสามารถดำเนินงานให้ผ่านเกณฑ์ตัวชี้วัดของกรมส่งเสริมสหกรณ์

5. บรรยากาศของกลุ่ม (Group Climate) หมายถึง สภาพแวดล้อมการทำงาน เป็นคุณลักษณะที่เฉพาะของแต่ละกลุ่มที่สมาชิกในกลุ่มรับรู้หรือมีความรู้สึกโดยตรงและทางอ้อมและเป็นแรงกดดันสำคัญที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมของสมาชิกในการดำเนินงานของกลุ่ม

6. ประสิทธิผลของกลุ่ม (Group Inspiration) หมายถึง ความสามารถของกลุ่มในการบรรลุเป้าหมายที่ได้กำหนดไว้ โดยใช้ประโยชน์จากทรัพยากรอย่างคุ้มค่าสมาชิกเกิดความพึงพอใจในงาน และกลุ่มโดยรวมสามารถปรับตัวและพัฒนาเพื่อดำรงอยู่ต่อไปได้

7. แรงผลักดันของกลุ่ม (Group Pressure) หมายถึง การเร้าหรือกระตุ้นกลุ่มในการสร้างอำนาจให้เกิดการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงเพื่อให้การดำเนินงานกลุ่มเกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผล

8. กิจกรรมกลุ่ม (Group Task Function) หมายถึง กิจกรรมที่ได้วางแผนและจัดเตรียมไว้สำหรับการดำเนินงานของกลุ่ม สมาชิกเป็นผู้กระทำกิจกรรมหรือมีส่วนร่วมในกิจกรรมนั้นๆ ซึ่งกิจกรรมกลุ่มจะมีวัตถุประสงค์ของกิจกรรมได้หลายประเภท

กลุ่มเกษตรกร หมายถึง กลุ่มที่มีผลจากการประกาศของคณะปฏิวัติฉบับที่ 140 และ 141 พ.ศ. 2515 ซึ่งมีฐานะเป็นนิติบุคคล

1. กลุ่มเกษตรกรที่ผ่านเกณฑ์มาตรฐาน หมายถึง กลุ่มเกษตรกรที่ผ่านเกณฑ์มาตรฐานตามตัวชี้วัดของกรมส่งเสริมสหกรณ์ที่ได้กำหนดไว้ในข้อ 1-5 ทุกข้อให้จัดกลุ่มเกษตรกรนั้นเป็นระดับมาตรฐาน ดังนี้

- 1.1 คณะกรรมการดำเนินการจัดให้มีการทำงานครบรอบสิบสองเดือนแล้วเสร็จ และจัดให้มีผู้สอบบัญชีตรวจสอบภายใน 150 วัน ตามกฎหมาย
 - 1.2 ไม่มีข้อสังเกตจากผู้สอบบัญชีเกี่ยวกับรายการข้อบกพร่องทางการเงินและบัญชีอย่างร้ายแรง
 - 1.3 มีการทำธุรกิจหรือบริการอย่างน้อย 1 ชนิด
 - 1.4 มีการประชุมใหญ่สามัญประจำปีภายในกำหนดเวลา 150 วัน ตามกฎหมาย
 - 1.5 มีกำไรสุทธิประจำปี และมีการจัดสรรกำไรสุทธิประจำปีตามกฎหมาย
2. กลุ่มเกษตรกรที่ไม่ผ่านเกณฑ์มาตรฐาน หมายถึง กลุ่มเกษตรกรที่ไม่ผ่านเกณฑ์มาตรฐานตามตัวชี้วัดของกรมส่งเสริมสหกรณ์ที่ได้กำหนดไว้ กลุ่มเกษตรกรใดมีผลการดำเนินงานต่ำกว่าเกณฑ์มาตรฐานที่กำหนดไว้ในข้อ 1 – 5 เพียงข้อเดียวให้จัดกลุ่มเกษตรกรนั้น เป็นระดับต่ำกว่ามาตรฐาน

ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

การวิจัยในเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จในการดำเนินงานของกลุ่มเกษตรกรใน อำเภอโพธารอง ผู้วิจัยคาดว่าจะได้รับประโยชน์จากการวิจัยในครั้งนี้ ดังนี้

1. ทำให้ทราบถึงปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จในการดำเนินงานของกลุ่มเกษตรกร ซึ่งสามารถที่จะนำผลการวิจัยมาใช้เป็นประโยชน์ในการพัฒนาการดำเนินงานของกลุ่มเกษตรกร เพื่อปรับปรุงแก้ไข และกำหนดแนวทางในการดำเนินงานของกลุ่มเกษตรกร ให้มีความสำเร็จในการดำเนินงานมากยิ่งขึ้น
2. ได้ข้อสารสนเทศสามารถนำไปใช้ในการวางแผนการดำเนินงานของกลุ่มเกษตรกร เพื่อจะสามารถนำไปปรับปรุงและพัฒนา กลุ่มเกษตรกรในพื้นที่อื่นต่อไป